

Kouluverkkoselvityksen ja varhaiskasvatuksen toimipaikkojen työryhmä

Hangon kaupunki — kevät 2026

Lyhyt yhteenveto työryhmän työstä

Työryhmä on kokouksissaan tehnyt kokonaisvaltaisen kartoituksen Hangon koulu- ja päiväkotiverkosta sekä analysoinut oppilas- ja lapsimääräennusteita, tilojen nykyistä käyttöä ja henkilöstöresursseja sekä perusopetuksessa että varhaiskasvatuksessa.

Tilojen läpikäynti osoittaa, että Centralskola/Keskuskoulussa voidaan vapauttaa useita luokkahuoneita uudelleenjärjestelyjen ja tarvittavien saneerausten avulla. Tämä luo edellytykset toiminnan keskittämiseksi ja pienten yksiköiden määrä vähentämiseksi. Työryhmä on tunnistanut, että Lappohjan koulut voidaan lakkauttaa 1.8.2027 alkaen ja Hangonkylän koulut 1.8.2028 alkaen edellyttäen, että tarvittavat peruskorjaukset Centralskola/Keskuskoulussa valmistuvat ajoissa.

Kuluvalla valtuustokaudella (2026 – 2029) painopiste asetetaan erityisesti alakouluihin ja esiopetukseen, mukaan lukien mahdollisuus siirtää kuudes vuosiluokka yläkouluihin opettajaresurssien ja opetustilojen käytön tehostamiseksi. Seuraavalla kaudella (2029 – 2033) käsitellään yläkoulujen, lukioiden ja varhaiskasvatuksen rakenteita.

Laajan ja faktapohjaisen aineiston varmistamiseksi työryhmä on kutsunut mukaan asiantuntijoita, muun muassa sisäisen palvelun päällikön sekä erityiskoulun rehtorin, ja perehtynyt heidän analyysiinsä tilakysymyksistä ja erityisopetuksen tarpeista. Ryhmä on myös pyytänyt selvityksen kiinteistöjen korjausvelasta tulevien investointitarpeiden tueksi.

Työryhmä on lisäksi keskustellut erityisopetuksen tulevasta järjestämisestä, mukaan lukien mahdollisuudesta perustaa ruotsinkielinen yksikkö Tita-Marian koulun yhteyteen sekä tarve räätälöidyille ratkaisuille oppilaille, jotka eivät selviä tavallisessa koulunkäynnissä.

Esiopetustoiminta voidaan siirtää Centralskola/Keskuskoulun tiloihin, jos tilaa vapautuu, ja varhaiskasvatus voi tulevaisuudessa mahdollisesti luopua Hanko Pohjoisen päiväkodista tai Hangonkylän päiväkodista. Lappohjan päiväkodin tuleva sijainti vaatii lisäselvitystä.

1. Tarkoitus ja tehtävä

Työryhmän tehtävänä on ollut laatia kattava analyysi Hangon kaupungin kouluverkosta ja varhaiskasvatuksen toimipaikoista, keskittyen toimenpiteisiin vuosina 2027 – 2029 sekä suuntaviivoihin valtuustokaudelle 2029 – 2033. Raportti kokoaa yhteen nykytilan, analyysit, skenaariot ja alustavat suositukset työryhmän muistioiden sekä kaupunginvaltuuston iltakoulun (12.2.2026) materiaalin pohjalta, täydennettynä julkisesti saatavilla olevilla taustatiedoilla.

Työryhmä ottaa selvityksessään kantaa kolmeen ensisijaiseen päänäkökulmaan:

- tuleva oppilasmäärä ja -ennusteet
- olemassa olevat koulurakennukset ja varhaiskasvatuksen rakennukset
- kelpoisen opetushenkilöstön saatavuus

Työryhmä ei ota kantaa seuraaviin näkökulmiin:

- suoriin pedagogisiin ratkaisuihin
- käyttämättömien rakennusten tuleviin käyttötarkoituksiin

2. Nykytila ja tausta

Lasten ja oppilaiden määrä on vähentynyt kaupungissa useiden vuosien ajan. Viime vuosina vähennys on ollut voimakasta, mikä on tarkoittanut, että varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on jouduttu vähentämään lapsi- ja opetusryhmien määrää ja sen myötä myös henkilöstöä. Samanaikaisesti koulujen ja päiväkotien määrä on pysynyt muuttumattomana.

Koulujen ja päiväkotien määrän karsiminen oli viimeksi ajankohtaista vuonna 2020, jolloin selvittiin Hangonkylän koulujen tulevaisuutta. Ratkaisu löytyi, kun voitiin tarjota yhteiset koulutilat yhdessä korttelin kiinteistössä, samalla kun varhaiskasvatus pääsi muuttamaan väliaikaistiloista tarkoituksenmukaisiin tiloihin toisessa koulukiinteistössä.

Kaupungin yhdeksän peruskoulua on osittain keskitetty samoihin kiinteistöihin, mutta tarvetta rakennusten määrän vähentämiselle olisi edelleen kouluverkkoselvityksen avulla. Myös varhaiskasvatuksen toimipaikat tulisi käydä läpi.

Kaupungin tarkastuslautakunta on huomauttanut seuraavaa kaupungin vuoden 2024 tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä;

Tarkastuslautakunnan analyysin mukaan, kaupungin rahoituspohja on riittämätön nykyisen kouluverkon ylläpitämiseksi. Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että kaupungin laaja kouluverkko ei enää ole sopusoinnussa tiedossa olevien oppilasennusteiden kanssa ja peräänkuuluttaa sopeuttamistoimien selvittämistä. Kyseisiin toimiin olisi syytä ryhtyä viipymättä. (Arviointikertomus 2024, KV, 27.5.2025)

Tämän huomioimiseksi sivistyslautakunta ehdotti 7.10.2025, että Hangon kaupungin kouluverkko sekä varhaiskasvatuksen toimipaikat selvitetään ja että työryhmä asetetaan. Työ aloitettiin välittömästi, jotta konkreettisia ehdotuksia voidaan esittää keväällä 2026.

Sivistyslautakunta nimesi työryhmään seuraavat jäsenet: Mikael Alopaeus, Pertti Ruuska, Linda Westerlund, Jonas Kallström, Karl-Erik Gustafsson, Ellen Engdal-Dannbäck, Tanja Koivisto, Veli-Jukka Rousu sekä Nuorisoraadin edustaja Onni Savolainen. Lisäksi kaupunginhallituksen edustajat ovat olleet läsnä työryhmän kokouksissa.

2.1 Väestö- ja oppilaskehitys

- Peruskoulun oppilasmäärä on vähentynyt noin 760 oppilaasta (2017 – 2018) noin 600 oppilaaseen (2025 – 2026), ja ennusteen (3/2026) mukaan oppilaita on noin 410 lukuvuonna 2031 - 2032.
- Vuosien 2019 – 2025 syntyvyysluvut vaikuttavat sekä päiväkotikiiköisten että perusopetuksen lasten määrään, mikä vahvistaa laskevaa kehityssuuntaa.

2.2 Toiminnan rakenne ja tilat

Hanko ylläpitää kuutta alakoulua ja kahta yläkoulua, yhtä erityiskoulua sekä kahta lukiota. Yhteensä kouluja on yksitoista. Useilla kouluilla on kuitenkin yhteisiä rehtoreita. Varhaiskasvatusta järjestetään useissa päiväkodeissa, jotka ovat kahden päiväkodinjohtajan alaisuudessa. Vuosina 2014 – 2024 on toteutettu merkittäviä investointeja koulu- ja päiväkotikiinteistöihin, mutta joillakin yksiköillä on edelleen vaihtelevia ylläpito- ja korjaustarpeita myös tulevaisuudessa. Kaupungin korjausvelasta on laadittu raportti toukokuussa 2025, mutta se ei ota huomioon todellista tarvetta, esim. tilojen käyttötarkoitusten mahdollisia muutoksia.

3. Työryhmän työ

Työryhmä on pitänyt kahdeksan kokousta sekä iltakoulun valtuustolle. Tämän raportin taustaineisto esitetään näiden kokousten muistioissa sekä kaupunginvaltuuston iltakoulun esitysmateriaalissa 12.2.2026 sekä tilaisuudesta saaduissa kommentteissa ja kysymyksissä. Kokouksiin on kutsuttu myös muuta asiantuntijutta.

Näiden pohjalta työryhmä on keskittynyt seuraaviin toimenpiteisiin:

- Painopisteet 2027–2029: -> pienten alakoulujen lakkauttaminen; esikoulujen yhteissijoittaminen alakoulujen yhteyteen; mahdollinen kuudennen luokan siirtäminen yläkouluihin
- Painopisteet 2029–2033: -> toimenpiteet yläkoulujen ja lukioden osalta, kuten tilaratkaisut ja aineenopettajakysymykset; erityisopetuksen hallinnointi ja toimipaikat

- Investoinnit 2014–2024 käyty läpi; -> noin 8,5 M€ korjauksiin/toimenpiteisiin ja tarve tärkeysjärjestyksen asettamiselle tulevaisuudessa
- Työryhmä ei ensisijaisesti tavoittele säästöjä opetushenkilöstöstä, vaan resurssien uudelleen jakamista vähäisempien yksiköiden kautta. Tämä kuitenkin huomioiden tulevaisuuden laskevan oppilasmäärän.

4. Analyysi ja skenaariot

Oppilasennusteiden, tilakustannusten ja pedagogisten näkökulmien pohjalta työryhmä on laatinut kolme pääskenaariota alakoulutasolle. Skenaariot sisältävät johdonmukaisen kokonaisnäkemyksen sekä ruotsin- että suomenkielisille ryhmille, jotta kieliryhmien välisiltä ristiriidoilta vältyttäisiin.

Skenaario	Kuvaus	Edut	Riskit/Haasteet
A. Valikoiva keskittäminen	<p>Lappohjan koulujen lakkauttaminen per 1.8.2027.</p> <p>Hangonkylän koulujen lakkauttaminen per 1.8.2028.</p> <p>Esikoulujen sijoittaminen pääkoulujen yhteyteen; valmistelut mahdolliselle kuudennen luokan siirtämiselle yläkouluihin 1.8.2029 alkaen.</p> <p>Tita-Marian koulun toiminnan kehittäminen kaksikieliseksi oppimisympäristöksi, mm. oppilaille, joilla on haasteita koulun käynnissä.</p>	<p>Tasaisempi resurssien jako; parempaa tukiopetusta; vakaa oppilasmäärä; alhaisemmat tilakustannukset per oppilas.</p>	<p>Tuntuvia paikallisia vaikutuksia; Investointitarve Centralskolan / Keskuskoulu vuosina 2027 ja 2028; toimivat järjestelyt koulukuljetusten osalta.</p>

B. Keskittäminen yhteisellä ajankohdalla	Kyläkoulujen yhtäaikainen lakkauttaminen yhteisenä ajankohtana (esim. 1.8.2028)	Helpompi viestintä ja toteutus; näkyvä taloudellinen vaikutus yhdessä vaiheessa.	Arvioidaan epärealistiseksi nykyisellä oppilaspohjalla; riski, että suuremmat yksiköt kärsivät resurssien puutteesta ennen muutosta.
C. Nykytila tehostamistoimin	Kyläkoulujen säilyttäminen, mutta lisääntynyt yhteistyö ja profilointi; rajalliset tilojen optimoinnit.	Vähemmän sosiaalista paikallisvaikutusta; lähipalveluiden säilyttäminen.	Jatkuvat korkeat yksikkö- ja tilakustannukset; esim. vaikeampaa turvata erityisopetus ja tukitunnit; hajanaiset opettajatiimit.

5. Varhaiskasvatuksen toimintapaikat

Työryhmä kannattaa, että esikoulujen yhteissijoittamista alakouluihin suositellaan aina, kun se on käytännössä mahdollista. Tita-Marian koulun tulevat suunnitelmat vaikuttavat varhaiskasvatuksen toimipaikkojen suunnitteluun. Mikäli Tita-Marian koulu ei tulevaisuudessa toimisi nykyisissä opetustiloissa, voisivat tilat toimia varhaiskasvatuksen toimintapaikkana, koska ne sijaitsevat lähellä Metsämajan päiväkotia. Tämä voisi mahdollisesti vähentää nykyisten päiväkotikiinteistöjen tarvetta.

6. Henkilöstö, tuki ja pedagoginen laatu

- Koulunkäynninohjaajien ja opettajien tarve on kasvanut oppilasmäärän vähenemisestä huolimatta mm. uuden tukiudistuksen vuoksi.
- Tukiopetuksen todellinen tarve ylittää nykyiset resurssit useissa yksiköissä.
- Työryhmä ei tavoittele henkilöstövähennyksiä, vaan parempaa resurssien kohdentamista tarpeiden mukaisesti.
- Toimintaa keskittämällä voidaan tehostaa oppilashuoltopalveluiden saavutettavuutta.

7. Alustava aikataulu

1. Kevät 2026: Loppuraportti sivistyslautakunnalle, kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.
2. 2026–2027: Suunnittelu ja tarvittavat peruskorjaukset Centralskola/Keskuskoulussa; päätös kuudennen luokan ratkaisusta.

3. 1.8.2027: Lappohjan koulujen lakkauttaminen (ru/su), skenaarion A mukaisesti.
4. 1.8.2028: Hangonkylän koulujen lakkauttaminen (ru/su), skenaarion A mukaisesti.
5. 1.8.2029: Kuudennet vuosiluokat siirtyvät yläkouluihin samalla, kun esikoulut siirtyvät Centralskola/Keskuskouluun, skenaarion A mukaisesti.
6. 2026 – 2027: Selvittää mahdollisuus, että Tita-Marian koulu (erityiskoulu) voisi tulevaisuudessa toimia hallinnollisesti kaksikielisenä kouluna.
7. 2030 – 2033: Mahdollinen yläkoulujen / lukioiden rakenneuudistus; toimipaikkojen seuranta ja suunnittelu.
8. 2030 – 2033: Selvitetään mahdollisuuksia rakentaa uusi koulukokonaisuus, joka kattaisi kaikki koulut joko omana rakennuksenaan tai laajennuksena jo olemassa olevaan kouluun.
9. 2030 – 2033: Selvitetään erityisopetuksen tarpeet molemmissa kieliryhmissä sekä mahdollinen toiminnan yhteissuunnittelu.
10. 2030 – 2033: Selvitetään mahdollisuuksia järjestää Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus samassa yksikössä kaupungin kaksikielisyyttä edistävän strategian mukaisesti.
11. 2030 – 2033: Selvitetään vaihtoehtoisia toimintamuotoja ja toimipaikkoja Lappohjan varhaiskasvatukselle.

8. Alustavat suositukset

- Edetä Skenario A:n (valikoiva keskittäminen) mukaisesti ja valmistella tarvittavat investoinnit vastaanottaville yksiköille.
- Toteuttaa esikoulujen ja alakoulujen yhteissijoittaminen niissä yksiköissä, joissa kapasiteetti ja logistiikka sen mahdollistavat.
- Päättää, että ruotsin- ja suomenkielisiä kyläkouluja käsitellään rinnakkain sekä aikataulun että päätöksenteon osalta.
- Selvittää ja päättää kuudennen luokan sijoittamisesta yläkouluun, jotta voidaan sekä turvata tilatarpeet että varmistaa aineenopettajapätevyys ja opetusvelvollisuuden täyttyminen.
- Jatkaa kieliyhteistyön kehittämistä vetovoimaisuuden ja oppilasrekrytoinnin vahvistamiseksi.
- Vahvistaa tukitoimintoja (erityispedagogiikka, koulunkäynninohjaajat) henkilöstöresurssien uudelleenjärjestelyllä pikemminkin kuin leikkauksilla.
- Luoda seurantamalleja (indikaattorit oppimistuloksille, viihtyvyydelle, henkilöstön työhyvinvoinnille, tilakustannus/oppilas).

9. Riskit ja riskienhallinta

Riski	Ehdotettu hallinta
Sosiaalinen vaikutus kyseisillä alueilla	Ennakoiva vuoropuhelu, koulukuljetusten suunnittelu, siirtymävaiheen tuki.
Aikataulu- ja kustannusriskit saneerauksissa	Realistinen suunnittelu talousarvioraamin ja toteuttamiseen tarvittavan ajan huomioon ottaen.

Henkilöstön ja osaamisen saatavuus	Opettajavirkojen ja koulunkäynninohjaajien toimien perusteellinen suunnittelu. Täydennys- ja lisäkoulutus paikallisista tarpeista lähtien.
Oppimisympäristöt ja hyvinvointi suuremmissa yksiköissä	Investoinnit välituntialueisiin, oppilashuolto, tiimityö, muut tukitoiminnot.

10. Suositukset jatkokäsittelylle

1. Hyväksyä strateginen suuntaus Skenaarion A mukaisesti sekä kokonaisuakataulu (2027, 2028 ja 2029).
2. Antaa kaupungin sisäiselle palvelulle tehtäväksi valmistella ja toteuttaa vuosien 2027, 2028 ja 2029 investointipäätökset, keskittyen Centralskola/Keskuskoulun tiloihin.
3. Antaa hallinnolle tehtäväksi lähteä päätöksenteossa liikkeelle kokonaisvaltaisesta analyysistä koskien kyseisiä muutoksia.

Liitteet ja tausta-aineisto

1. Työryhmän työn yhteenveto
2. Oppilastilastot ja -ennusteet, 2025-26 – 2031-32
3. Sisäiset vuokrat, vuodet 2025 ja 2026
4. Kaupunginvaltuuston iltakoulu 12.2.2026 – Ohjelma ja esitysmateriaali sekä kommentit ja kysymykset.
5. Trellumin raportti 16.5.2025, rakennusten korjausvelasta
6. Nuorisoraadin lausunto (13.4.2026)

Kouluverkkoselvityksen ja varhaiskasvatuksen toimipaikkojen työryhmän muistiot (tausta-aineisto)

Allekirjoitukset

Karl-Erik Gustafsson
sivistystoimen johtaja
-työryhmän puheenjohtaja

Ellen Engdal- Dannbäck
varhaiskasvatusjohtaja
-työryhmän varapuheenjohtaja

Tanja Koivisto
bildningsnämndens svenskspråkiga
sektion, esittelijä

Veli-Jukka Rousu
sivistyslautakunnan suomenkielinen
jaosto, esittelijä

Mikael Alopaeus
sivistyslautakunnan puheenjohtaja

Pertti Ruuska
sivistyslautakunnan jäsen

Jonas Kallström
bildningsnämndens svenskspråkiga
sektion, puheenjohtaja

Linda Westerlund
sivistyslautakunnan suomenkielinen
jaosto, puheenjohtaja

Onni Savolainen
Nuorisoraadin edustaja